

Kako daleč smo z organiziranjem TOZD?

Zbori delovnih ljudi so v dneh 3., 4. in 5. marca 1975 obravnavali analizo in predloge komisije za pripravo nove samoupravne organiziranosti v Elmi. Analiza je pokazala, da imajo možnost organiziranja kot TOZD po vseh obravnavanih kriterijih naslednji deli delovne organizacije:

PE Lendava,
PE Čatež,

Transformatorji,
Črnuče (trakovi, nekovine, površinska obdelava in montaža),
Orodjarna.

Vse ostale dejavnosti pa bi bile organizirane v okviru delovne skupnosti skupnih služb (DSSS).

Posamezni zbori delovnih ljudi so odločili, da se organizirajo

naslednje temeljne organizacije združenega dela:
TOZD Lendava,
TOZD Čatež,

v delovno organizacijo ELMA. Nadalje se izvaja delitev sredstev na posamezne TOZD, pripravlja se nova organizacija

Vrtalnica — Čatež

V Elmi že dalj časa govorimo, da je vrtalnica proizvodno grlo, da so stroji v vrtalnici stari in često v okvari, da jih je premalo, da ni dovolj ljudi. Še in še najdemo vzrokov, da plana za leto 1974 nismo dosegli in kakor kažejo rezultati za prva dva meseca, ga tudi v letu 1975 ne bomo.

Veliko je bilo pogovorov in idej. Iz vsega tega se je izluščila ena, to je, da preselimo vrtalnico v Čatež, kjer je dovolj delovne sile.

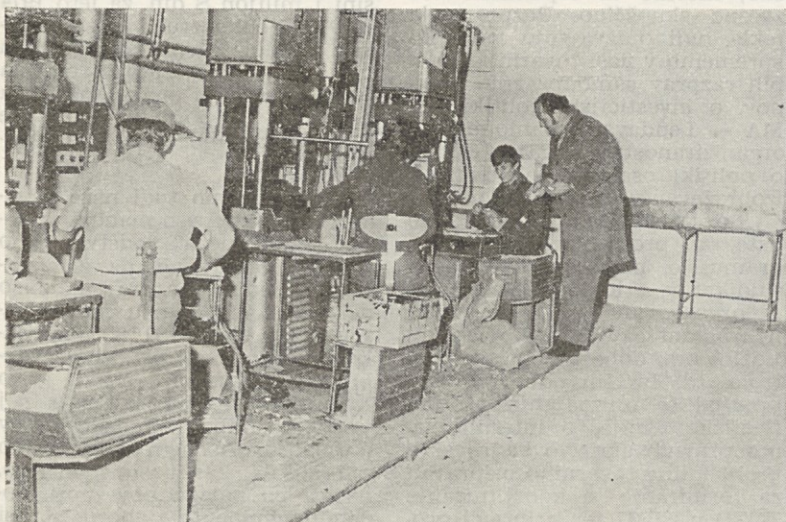
Že v lanskem letu smo se odločili, da kupimo zgradbo, ki stoji v neposredni bližini že obstoječega obrata. Dogovorjeno — storjeno! Vendar je ta zgradba stara in neprimerna za to vrsto proizvodnje, kajti nekoč so v tej zgradbi proizvajali strešno opako. Tako zgradbo so vzeli v roke naši strokovnjaki: planerji, energetiki, tehnologi in operativci. Vsak je priložil delež iz svojega področja in bivša »ciglarna« je začela dobivati nov videz. Prostor v njej je postajal vse prijetnejši. »Hudobni jeziki« pa so menili, da bi bil zelo primeren za veselice in zabave. Dvorana je lepo osvetljena, stene prepletkane, nova okna, po tleh pa parket, centralno ogrevanje itd.

Edino okolica zgradbe je še nekoliko neurejena, ker pač čas ni dopuščal ureditev fasade. Na pomlad bo tudi to urejeno, ko bo za tako delo primerno vreme.

Vse to so videli »hudobni jeziki« in res bi jim lahko verjeli, da je to prostor za kaj takega, vendar se njihove želje ne bodo uresničile. V tem prostoru že igrajo svojo enakomerno melodijo stroji za rezanje navojev in vrtanje lukenj, ob njih pa sedijo naše sodelavke — vrtalke iz Čateža. Takemu orkestru pa dirigira v vsaki izmeni po en izmenovodja, za režijo pa skrbi tov. Bregar — obratovodja v obratu nekovin.

Trenutno je ta obrat še majhen in je v fazi razvijanja, upamo, da bo do konca aprila zaživel s polnim življenjem, saj bo do takrat delalo v njem že okrog 40 vrtalk v dveh izmenah. Svojo enakomerno pesem pa bo igralo okrog 27 strojev, ki jih bomo preselili iz Črnuč, Lendave, nekaj pa jih bomo nabavili novih. Takrat pa naj bi ta obrat s svojo proizvodnjo pokrtil vse potrebe naših montaž v Lendavi in Črnučah.

Emil Rakar

V obratu Čatež

Pri glasovanju

TOZD Črnuče,
TOZD transformatorji.

Orodjarna se ni odločila za organiziranje TOZD, kljub temu, da ima za to vse pogoje, kar je razvidno iz analize in predloga komisije.

Po določilih 36. člena ustave SFRJ je odločitev o organiziranju TOZD, kjer za to obstajajo pogoji, pravica in dolžnost delavcev. Glede na to bo najbrž potrebno za orodjarno obnoviti postopek, da bi prišli do ustrezne odločitve.

Celotno delo je sedaj usmerjeno na izdelavo samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD

TOZD — DSSS in DO Elma. Vsakodnevno se opravljajo razna usklajevanja in razčiščevanja posameznih odnosov, da bi tako čimprej ustvarili vse pogoje za registracijo na gospodarskem sodišču.

Vse te akcije in delovanje tečejo po programu dela komisije, ki je sicer glede na rokovnik nekoliko v zaostanku.

Komisija bo delovala do končnega konstituiranja TOZD in DO Elma, pri tem pa pričakuje popolno angažiranje in tesno sodelovanje vseh strokovnih in družbenopolitičnih faktorjev v Elmi.

Jože Tršar

Praznovanje Dneva žena

Letos mineva 65 let, odkar so na drugi mednarodni ženski konferenci v Københavnu na Danskem zastopnice socialistik sprejele predlog sekretarke Mednarodnega ženskega sekretariata Klare Zetkin in nekaterih njenih sodelavk o mednarodnem ženskem dnevu. Odtlej naj bi ga vse socialistke prirejale vsako leto in v vseh državah z zahtevo po volilni pravici, prikazani kot del družbenega vprašanja in v znamenju skupnega boja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi proti vsakršnemu izkoriščanju. OZN je leto 1975 proglasila za mednarodno leto žensk, da bi s tem pripomogla k hitrejšemu razvoju enakopravnosti žensk, uveljavljanja v družbenopolitičnih organih itd. V Jugoslaviji je verjetno na tem področju največ storjenega v svetovnem obzorju. Volilna pravica, katere še mnoge naše bližnje razvite sosede ni

majo, je za Jugoslovanke že zgodovina. Dosegla je že 36 % udeležbo v družbenopolitičnih telesih, v boju za uveljavljanje le-te pravice pa je dosegla pospešeno gradnjo šol z organiziranim celodnevним bivanjem otrok, otroških vrtcev, stanovanjskih sosesk, urejanje družbene prehrane, ukinitve nočnega dela, in v letu 1975 veliko pravico — podaljšan porodniški dopust.

To so le pravice, navedene v grobem. Vsaka žena — mati — delavka pa jih najbolje občuti sama v vsakdanjem življenju. Ko pride na delo, ji misli uhajajo domov k otrokom. Je že tako, da ji je narava podarila to čudovito odgovornost, žal pa mnogokrat socialne okoliščine vplivajo, da je ne more popolnoma izpolnjevati.

Za ublažitev teh njenih težav skrbijo tudi delovne organizacije

Nadaljevanje na 2. str.

Z vso resnostjo in doslednostjo novim nalogam naproti!

Z zapisom, ki ga posreduje mo bralcem, želimo seznaniti predvsem tiste člane kolektiva, ki iz kakršnih koli razlogov niso mogli prisostvovati ali pa niso dovolj uspešno sledili razvoju dogodkov na občnem zboru osnovne organizacije sindikata, ki je bil 15. februarja letos.

Zbor osnovne organizacije sindikata, ki je trajal nekoliko več kot eno uro in pol, se je pričel dokaj svečano z nastopom moškega pevskega zbora, ki nam je pod vodstvom zborovodje Jerneja Habjaniča zapel venček narodnih pesmi. Med premorom nam je Janko Brezovar zrecital znano pesem »Drečček Andrej govori«.

Po uvodnih formalnostih je nato delovno predsedstvo v sestavi: Bolta Franc, Hrabar Boris in Kosmač Dušan pod predstvom Bolta Franca pričelo z delom zbora. Najprej nam je dosedanja predsednica sindikalne organizacije tov. Anka Jurše prebrala zelo obširno poročilo o delovanju osnovne organizacije sin-

dikata v minulem dvehletnem mandatsnem obdobju. Iz 13 strani obstoječega poročila bomo skušali strniti nekaj misli v obliki zelo kratkega povzetka.

V letu 1973 je imel izvršni odbor osnovne organizacije sindikata 18 sej, od tega šest razširjenih. Pri sind. organizaciji je deloval tudi koordinacijski odbor, ki je imel 5 sej. Izvršni odbor pa je poleg svojih sej organiziral še 6 zborov delovnih ljudi, ki so bili organizirani med dvanajstimi sindikalnimi skupinami, katere so delovale v matičnem podjetju ELMA. V PE Lendava namreč že nekaj let zelo uspešno deluje samostojna os-

Za leto 1974 bi lahko rekli, da je bilo še bolj razgibano in polno nalog, njih uresničitev pa je moralo izpeljati naše sindikalno vodstvo skupaj z drugimi družbenopolitičnimi in samoupravnimi dejavniki v naši tovarni. V tem letu se je izvršni odbor sestel 17-krat, organiziral pa je tudi 8 razširjenih sej ter sklical in vodil 11 zborov delovnih ljudi, koordinacijski odbor pa se je sestel 5-krat.

Kaj vse smo razpravljali in o čem smo sklepali na omenjenih zborih delovnih ljudi in na zborih sindikalnih skupin, je v glavnem znano vsem tistim sodelavkam in sodelavcem, ki so

O opravljenih nalogah in o razpravah ter o najrazličnejših akcijah, ki jih je organiziral in izpeljal izvršni odbor v letih 1973 — 1974 bi lahko pisali še in še. To kar smo zapisali, pa je le drobec od opravljenega dela. In če naredimo črto pod opravljene naloge, ki smo jih našli in tiste, ki jih nismo omenili, potem bi rekli takole:

V dveletni mandatni dobi je izvršni odbor osnovne organizacije sindikata imel skupaj 35 sej, od tega 14 razširjenih sej, na katerih so sodelovali člani družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in predstavniški vodstva podjetja ELMA. Sklical, organiziral in vodil je 17-krat zbere delovnih ljudi, oziroma sestanke sindikalnih skupin. Koordinacijski odbor pri sindikalni organizaciji se je sestel 10-krat, petkrat so bile organizirane razne proslave, trikrat pa so bile organizirane in izvedene pomembnejše volitve v kolektivu. Iz naštetih aktivnosti izvršnega odbora, ki pa še niso vse, se da ugotoviti široka angažiranost sindikalnega dela, pri čemer je bila zajeta najširša množična udeležba članov kolektiva, ki so sodelovali pri razpravah in sklopanjih o najrazličnejših samoupravnih in družbenopolitičnih zadevah.

Torej to naj bi bil najkrajši možni izvleček iz poročila o delu sindikalne organizacije v obdobju od 21. februarja 1973 do 15. februarja 1975. S tem seveda ni rečeno, da so v tem kratkem zapisu zajete najbolj bistvene stvari, nekdo drug bi morda zapisal kaj drugega, pa vendar ...

Preden preidemo na nadaljnji potek dogodkov na občnem zboru, moramo povedati še to, da v poročilu ni omenjena prisotnost in delo blagajne vzajemne pomoči (BVP), prav tako je bilo zelo malo rečenega o sodelovanju članov izvršnega odbora pri oblikovanju in ustvarjanju gradiva za informativno glasilo STIK. Znano je namreč, da pri sindikalni organizaciji že 6 let dokaj v redu deluje BVP z nekaj manj kot 300 člani ter z 10 milijoni S din denarnih sredstev. Kot je sluti BVP ni več »aktualna«, saj ji sindikat dolguje dotacijo v višini 1 milijon S din, za leto 1974 — 1975. Veliko truda posameznikov je bilo vloženega v razvoj in poslovanje BVP, zato bi morala ta zadeva imeti enako mesto in poudarek v poročilu, kot vse druge pomembne zadeve izvršnega odbora.

Omenili smo tudi naše glasilo STIK. Skozi vso mandatno dobo sindikalnega vodstva, smo namreč ugotavljali, da člani izvršnega odbora skoraj nič niso delovali na področju informiranja preko glasila STIK, zelo redko pa smo imeli priložnost prebrati na oglasnih deskah kako razpravo oziroma sklepe s sej izvršnega odbora. Toda o tem v poročilu na občnem zboru nismo nič slišali, kar zasluži kritiko, hkrati pa nalaga obveznost novemu izvršnemu odboru, da si obvezno pridobi dopisnika za glasilo STIK, bodisi iz vrste čla-

Za prijetno razpoloženje je poskrbel moški pevski zbor

Nadaljevanje s 1. str.

PRAZNOVANJE DNEVA ŽENA

s posebnimi službami, samoupravnimi predpisi, dviganjem družbenega standarda itd. V tej smeri tudi naša delovna organizacija veliko gradi. Žal je šele pred nekaj leti dosegla ukinitve nočne izmene za žene, vendar pa je na stanovanjskem področju storila zelo veliko, gradi lastna stanovanja v neposredni bližini tovarne, ki jih dodeljuje najbolj socialno, ekonomsko in zdravstveno ogroženim družinam svojih delavcev.

V počastitev mednarodnega praznika dneva žena osnovna organizacija sindikata Elme že več let organizira proslavo. V letošnjem letu so bile vse delavke obdarjene z lično pyrex posodo, ob koncu delavnika, na dan 7. marca 1975, pa so se zbrale v jedilnici, tudi v PE Lendava in Čatež, na skromno pogostitev. Mnoge so se ob živahnih zvokih domače glasbe zavrtele, kot bi se s tem hotele vsaj za hip znebiti vseh tistih skrbi, katere jih čakajo po vrnitvi domov. Darilo ob prazniku dneva žena naj ne bo pridobivanje materialnih dobrin, naj bo še vnaprej le skromna pozornost delovne organizacije do svojih delavk. Mnogim verjetno pomeni največje darilo srečno življenje, srečno v smislu reševanja stanovanjskega problema, otroškega varstva, družbene prehrane, v izpolnjevanju delovnega procesa, varnosti pri delu itd.

8. marec naj ostane praznik velikih uspehov delovnih žena v boju za svoje pravice in izboljšanje splošnega življenjskega standarda, miru na svetu, naj ostane praznik revolucionark za naš boljši jutri!

novna organizacija sindikata, prav tako je bila pred enim letom formirana sin. organizacija v PE Čatež.

Izvršni odbor sind. organ. je na sejah v letu 1973 med drugim razpravljal o pospešitvi dela statutarne komisije o pogojih za formiranje TOZD. Obravnaval je informacijo o skladu ljubljanskih občin za gradnjo osnovnih šol in vzgoj. varstvenih ustanov pri TIS, razpravljal je o regresiranju dopustov, organiziral je preventivno dopustovanje socialno šibkih delavcev, obravnavana je bila stanovanjska problematika delavcev, razpravljal je o ukinitvi nočnega dela žena, o organizaciji proslav ob 25. obletnici ELME, razpravljal je tudi o izdelavi novih samoupravnih aktov in še o veliko drugih problemnih stvareh.

Sindikalno vodstvo je bilo v letu 1973 deležno pomembnejših obiskov. Obiski so bili na ravni občinske skupščine in zunanje narave. Poudariti moramo pomembnost obiska predstavnikov sindikatov iz italijanskega mesta Bologna. Vodstvo naše sindikalne organizacije je vodilo razgovore s predstavniki obč. skupščine, prav tako tudi s sindikalnimi predstavniki iz Italije. Seznanili so jih z vlogo in organizacijo sindikata pri nas, z našim samoupravnim sistemom ter razvojem ELME. Ogledali so si tudi proizvodne oddelke v Črnučah.

pri razpravah sodelovali ali pa so vsaj z zanimanjem sledili toku dogovorov na zborih, zato o tem tokrat ne bi pisali.

Izvršni odbor je na svojih sejah v minulem letu med drugim razpravljal o naslednjih zadevah: o poslovanju samoupravnih organov, o proračunu sindikalne organizacije v letu 1974, o zaključnem računu ELMA za leto 1973, o športu in rekreaciji v našem kolektivu, o možnih kandidatih za delegate in delegacije za zbere družbenega dela, občinsko, mestno in republiško ter zvezno skupščino. Razprava je tekla tudi o izvajanju ustavnih sprememb v naši tovarni, o sklepih razprav samoupravnih organov, o investicijski politiki ELMA — Lendava, o samoupravni organiziranosti v TOZD in SOZD, o politiki osebnih dohodkov, o izobraževanju delegatov delegacij, o uresničevanju sindikalne liste, o protiinflacijskem programu, o novi organiziranosti sindikatov, o bodoči samoupravni organiziranosti ELME, o solidarnostni akciji za Kozjansko, o delovanju odbora delavske kontrole itd. Izvršni odbor je razpravljal še o izvajanju protiinflacijske akcije, o internih samoupravnih aktih, o kadrovskih problemih v tovarni, o pripravi za formiranje in konstituiranje TOZD v ELMI ter pripravil program in pravila dela osnovne organizacije sindikata za leto 1975.

nov IO ali pa nekoga od članov uredniškega odbora za STIK.

Poročilo o delu sindikalne organizacije je sledilo poročilo blagajnika in poročilo predsednika nadzornega odbora. Slednji je namreč podal svoje »poročilo« v dveh stavkih, kar nikakor ni dovolj, saj bi marsikdo lahko po svoje sklepal, da odbor bodisi ni v redu opravljal svoje naloge, ali pa je delo IO in poslovanje blagajne tako idealno potekalo, da sploh ni bilo kaj poročati.

Po podanih poročilih naj bi se razvila diskusija, ki pa se nikakor ni hotela razviti iz preprostih razlogov — premalo časa je ostalo za diskusijo in je večina že razmišljala, kako bi jo po najkrajši poti popihali domov. V diskusijo sta posegla z nekaj vprašanji in pomisleki le Stane Ritonja in Franc Ravnikar. Požela sta sicer nekaj aplavza, zlasti Ritonja, vendar na njuna vprašanja in opombe ni nihče skušal dati odgovora. Tov. Jože Tršar je prisotne še mimogrede seznanil kakšne naloge nas še čakajo »tako« po obnem zboru. Nekatere iz med njih smo medtem že opravili. Največ časa, ki je bil namenjen članom kolektiva za razpravo po poročilih, sta porabila zunanja dejavnika — predsednik Mestnega sveta zveze sindikatov Ljubljana tov. Vinko Verbec in sekretar občinskega sveta zveze sindikatov Ljubljana-Bežigrad tovariš Štefan Planinec. Pozdravila sta naš zbor in nam »odpela« nekaj že znanih pesmih o nalogah, ki smo jih kot kolektiv in kot sindikalna organizacija v bodoče »dolžni« izvršiti. Izrazila sta tudi pripravljenost pomagati nam v okviru možnosti seveda v primeru, če bi nam kdaj začela teči voda v grlo.

No, čisto ob koncu zbora smo še na ekspres potrdili možne kandidate za konferenco sindikalne organizacije in občinski svet zveze sindikatov. Z glasovanjem smo potrdili še program dela IO, pravila o organiziranosti in delovanju osnovne organizacije sindikata in finančni načrt za leto 1975 za sindikalno organizacijo. O vsem tem smo že govorili na predhodnih zbora sindikalnih skupin.

Za zaključek tega zapisa vam predstavljamo še člane izvršnega in nadzornega odbora in pa člane konference sindikata.

Člani izvršnega odbora:

1. Krljič Vlado — predsednik
2. Sadar Stane — podpred.

3. Žnidaršič Viktor — sekretar
4. Resnik Anton — blagajnik
5. Hrabar Boris — samouprav.
6. Cerkevnik Anka — ek. pol. vp.
7. Kunej Stane — kult. in šport
8. Černivec Janez — izobražev.
9. Bogdanovič Vera
10. Merše Andrej
11. Muhič Olga
12. Novak Štefan
13. Plahutnik Anton
14. Sevshek Miro
15. Vidic Vasilija
16. Sporar Jožica
17. Žagar Anica
18. Zužek Marija
19. Zupančič Silvo
20. Zumer Ciril
21. Žagar Miro

Nadzorni odbor:

1. Štebe Janez — predsednik
2. Možina Marija — član
3. Velkavrh Julka — član

Člani konference osnovne organizacije sindikata:

1. Kunej Stane — predsednik
2. Vehsterbah Bela — podpred. Lendava
3. Ravnikar Franc — sekretar
4. Vrbos Danica — član
5. Cvrkalj Milka — član Lendava
6. Karakatič Angela — član Len.
7. Planinšek Janez — član Čatež
8. Zupančič Jože — član Čatež
9. Dimic Jože — član Čatež

Člani občinskega odbora sindikata:

1. Verbec Vinko
 2. Ercek Franc
- Krajevna konferenca SZDL:
1. Žmavec Anton
 2. Glušič Boris
 3. Resnik Anton

Da ne bo zamere moramo povedati še to, da je naš občni zbor pozdravila tudi tričlanska ženska delegacija iz Lendave. V imenu članov kolektiva, ZK, sindikalne organizacije in zveze mladine nam je izročila pozdrave Angela Karakatič ter izrazila željo po tesnejših stikih in sodelovanju.

Bralcem naj sporočimo še to, da bomo v naslednji številki glasila STIK, objavili program dela sindikalne organizacije za leto 1975, pravila o delovanju in organiziranosti sindikalne organizacije ter finančni načrt sindikalne organizacije za leto 1975. Ob koncu pa še vsem izvoljenim zaželimo polno angažiranost na vseh področjih, po tistem pa smemo tudi upati, da nas bodo o svojem delu in sklepih obveščali preko glasila STIK.

Ignac Erhatic

Pregled nesreč pri delu v letu 1974

V letu 1974 se je v tovarni ELMA pripetilo 72 nesreč pri delu, od tega 52 v Črnučah, 19 v Lendavi in 1 v Čatežu. Zaradi tega je izpadlo 984 delovnih dni. Prikaz nesreč po oddelkih je razviden iz naslednje tabele:

Poškodbe za leto 1974 po oddelkih in izguba delovnih dni

ODDELEK	oči	prsti	roka	noga	glava	telo	poklic obd.	ostala obd.	SKUPAJ
Avtomati	—	—	—	—	—	—	—	—	0
Vrtalnica	—	2	—	—	—	—	—	—	2
Stiskalnice	2	10	1	1	—	—	—	—	14
Bakelit	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Lendava	—	7	4	6	—	2	—	—	19
Čatež	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Lakirnica	—	—	—	—	—	—	—	—	0
Galvana	—	2	2	—	—	—	—	—	4
Brusilnica	—	1	1	1	—	—	—	—	3
Montaža	—	6	—	2	—	—	—	—	8
Trafo	—	—	—	—	—	—	—	—	0
Ključavničarji	—	3	—	2	—	—	—	—	5
Stroj. orodjarna	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Roč. orodjarna	1	2	—	1	—	—	—	—	4
stroj. Remont	—	1	1	—	—	—	—	—	2
Kontrola kvalit.	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Skladišče	—	—	—	1	—	1	—	—	2
Energetika	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Splošna služ.	—	1	—	2	—	—	—	—	3
Uprava	—	—	—	—	—	—	—	—	0
Nesreče na poti z dela	—	—	—	—	—	—	—	—	0
službena potov.	—	—	—	—	—	—	—	—	0
Rekreacija	—	—	—	—	—	—	—	—	0
SKUPAJ POŠKODBE	4	37	9	19	—	3	—	—	72
SKUPAJ izgub. delovnih dni	22	462	92	230	—	178	—	—	984

Nezgode po delovnih dnevih in letih starosti je razvidno iz naslednje tabele:

Poškodbe v letu 1974, po dnevih in urah

DAN	URA								SKUPAJ
	1	2	3	4	5	6	7	8	
PONEDELJEK	3	3	4	2	3	0	2	4	21
TOREK	3	5	1	0	3	3	1	0	16
SREDA	2	3	1	0	0	0	1	3	10
ČETRTEK	2	1	2	0	2	0	1	2	10
PETEK	0	1	1	1	2	1	2	2	10
SOBOTA	1	1	0	2	1	0	0	0	5
SKUPAJ	11	14	9	5	11	4	7	11	72
Na delu	6								
Izven dela	1								
Služ. potovanja									
Ostale poškodbe									

POŠKODBE V LETU 1974, PO LETIH STAROSTI, SPOLU

STAROST	MOŠKI	ŽENSKE	SKUPAJ
do 18	1	3	4
19 — 25	22	13	35
26 — 35	8	7	15
36 — 45	11	1	12
46 — 50	2	5	7
nad 50	0	0	0
SKUPAJ	44	29	73

Analiza nesreč in primerjava letih z nesrečami iz preteklega obdobja bosta podani v naslednji izdaji »STIKA«.

Markelj Avgust

Del proizvodnje iz ELME Črnuče

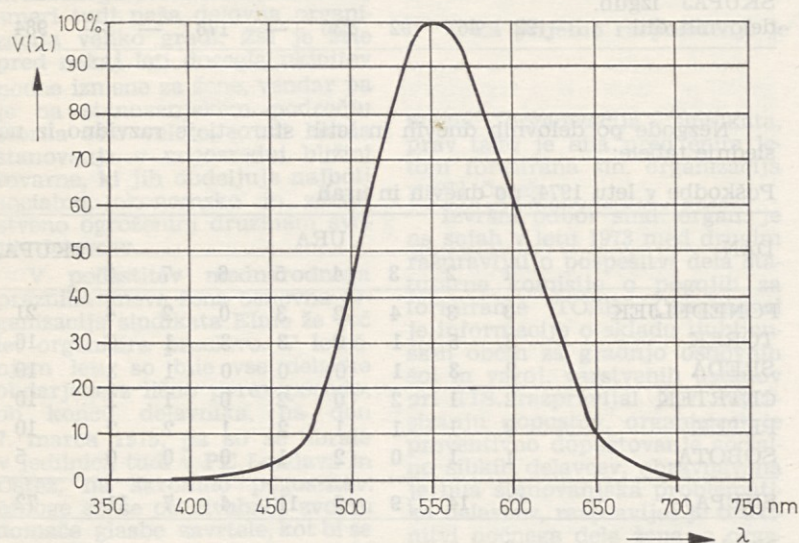
Ali poznate žarnice?

Naša tovarna je vodilni jugoslovanski izdelovalec okovov z Edisonvim navojem in okovov za fluorescentne cevi, zato menim, da je prav, da bralce Stika seznanimo s tistim, kar se v te okove vstavlja — z žarnicami.

Niti sto let ni od tega, kar je bila izdelana prva žarnica, primerna za široko potrošnjo. Pred tem je bilo pa bolj temno. Velik korak naprej je pomenila plinska razsvetljava, pa tudi petrolejke in sveče so dobro služile, vendar pa je bila vsa ta razsvetljava silno skromna v primerjavi z električno. Razkošna razsvetljava mest z raznobarnimi svetlečimi reklamami in pa spreminjanje noči v dan je prineslo šele 20. stoletje.

Začelo se je leta 1879. Edison je tega leta izdelal žarnico z ogeljeno nitko v vakuumu. To je bila prva, praktično uporabna žarnica. Prva instalacija s 112 žarnicami je bila izvedena na parniku Columbia 1880. leta.

Leta 1881 je prišla ta žarnica v prodajo. Imela je 100 W, 1,6 Lumna in življenjsko dobo 600 ur. Morda bo bralce še zanimalo koliko je ta žarnica stala. Cena je bila silno visoka, in sicer 4,5 \$. Upoštevati moramo še, da je bil dolar pred devetdesetimi leti več vreden kot danes. Ta žarnica je za porabljeno energijo dajala še silno malo svetlobe. Človeško oko je občutljivo samo za svetlobo valovne dolžine 380 — 780 nm. Pa še v tem sicer ozkem območju je človeško oko najbolj občutljivo za svetlobo valovne dolžine 550 nm. (sl. 1).

Žarnica oddaja svetlobo raznih valovnih dolžin od vse te svetlobe pa je za ugotavljanje izkoristka važna samo vidna svetloba, poleg tega pa je od vidne svetlobe za oko ena manj in druga več vredna. Največ je vredna svetloba valovne dolžine 550 nm. Zato je treba z žarnico pridelati čim več svetlobe te valovne dolžine.

Žarnice z nitko oddajajo svetlobo po principu sevanja segretega telesa. Valovna dolžina pri kateri segreto telo oddaja največ svetlobe je odvisna od temperature. Idealno bi bilo segreti žico na temperaturo pri kateri bi žica oddajala največ svetlobe valovne dolžine 550 nm. Žal pa se kovine prej stalijo, predno do-

sežejo tako temperaturo. Najvišje tališče ima volfram in sicer 3380° C. Jasno je, da preko tališča volframove žice ne moremo segreti, pa tudi preveč ne smemo približati tališču, ker sicer žarnica sveti le kratek čas. Tu moramo najti kompromis med izkoristkom in življenjsko dobo.

Danes izdelujejo žarnice z volframovo nitko moči od 15 W do 2000 W.

Svetlobni tok v Lumnih znaša 8 do 20 Lumnov na W porabljene električne energije. Zapomniti si velja, da je izkoristek večji pri večjih močeh in nižji napetosti.

Edisonova žarnica je imela ogeljeno nitko, ki je žarela v vakuumu. Žarnica s kovinsko nitko je prišla na svetlo šele potem, ko je Coolidge leta 1908 izumil postopek vlečenja tanke volframove žice velike trdnosti. Leta 1913 so začeli balon polniti z žlahtnimi plini (Langmuir). Istočasno so povečali izkoristek žarnice z žarilno nitko v obliki spirale. Leta 1932 so vpeljali dvojno spiralizirano nitko. Od leta 1936 se uporablja za polnjenje balona poleg argona še kripton. Kripton omogoča zaradi manjše toplotne prevodnosti zmanjšanje dimenzij balona žarnice. Nitka žarnice je segreta na temperaturo ca. 3000° C. Od nitke se segreje plin v balonu in od plina balon. Ker balon ne sme imeti previsoke temperature, mora biti dovolj velik. Če pa napolnimo balon s plinom, ki slabo prevaja toploto je segrevanje balona zmanjšano, zato je lahko manj-

ši. Zaradi visoke temperature nitke, kovina iz nitke izpareva in se nabira na stenah balona. Polnjenje balona z žlahtnimi plini zmanjša izparevanje. Korak naprej na tem področju predstavljajo halogenske žarnice, imenovane tudi »jodovke«. Te žarnice so polnjene z jodovimi parametri, ki v posebnem ciklusu kemijskih reakcij vračajo na nitko volfram, ki se je nabral na stenah balona. Nitka je zato lahko segreta na višjo temperaturo in je zato tudi izkoristek teh žarnic znatno višji. Uporabljajo se predvsem za avtomobilske luči in za projektorje.

Žarnica z žarečo nitko predstavlja najbolj splošen izvor

TABELA I.

Nazivna napetost V	Nazivna moč W	Svetlobni tok lm	Podnožje	Mere	
				Premer mm	Dolžina mm
110	15	120			
125—130	25	230			
220—230	40	430	E 27	60	105
235—240	60	730			
	75	960			
	100	1380			
	150	2220		70	120
	200	3150		80	148
110	300	5000		90	189
123—130	500	8400	E 40	110	240
220—230					
235—240	1000	18800		130	274
220—230	2000	40000	E 40	200	380
235—240					

svetlobe. Simpatična je predvsem zaradi tega, ker se lahko direktno priključi na izvor napetosti, kar pri drugih izvorih svetlobe, kot bomo brali pozneje, ni mogoče.

Ima pa žarnica z nitko nekaj »muha« ali posebnosti na katere moram še posebej opozoriti.

Pri vkapljanju žarnic z nitko nastopi kratkotrajni tokovni sunek, ki je enak 6 do 14-kratnemu nazivnemu toku, odvisno od moči žarnic, in sicer je pri 40 W žarnici šestkratno, 100 W žarnici desetkratno, 500 W žarnici dvanaestkratno, 2000 W žarnici štirinajstkratno.

Navedene vrednosti so seveda samo približne. Zaradi te »muhe« morajo biti stikala za žarnice z žarečo nitko posebej konstruirana, da te sunke brez škode prenesejo.

Močni tokovni sunki nastanejo tudi pri pregorenju žarnice. Kvalitetne žarnice imajo vgrajeno varovalko (stanjšana dovodna žica). Če te varovalke ni, večinoma pri pregorenju žarnice pregori tudi varovalka ali pa izklopi varovalni avtomat. Če pa uporabljamo zatemnilnik, pregori varovalka vgrajena v zatemnilniku. Če zatemnilnik ne bi imel vgrajene varovalke, bi ga tokovni sunek, ki nastane pri pregorenju žarnice pokončal.

Sunek pri vklopu nastane zaradi tega, ker ima nitka pri sobni temperaturi znatno nižjo upornost kot pa pri delovni temperaturi (ca. 3000° C).

Žarnice za splošno uporabo imajo življenjsko dobo ca. 1000 ur. Obstajajo tudi posebne izvedbe za 2000 ur. Življenjska doba pa je močno odvisna od pritisnjene napetosti. Če je pritisnjena napetost samo za 5 % nižja od nazivne, se življenjska doba poveča za 100 %. Pri povečanju pritisnjene napetosti za 5 %, nastopi zmanjšanje življenjske dobe za 50 %. S staranjem oddaja žarnica manj svetlobe. Po ca. 1000 urah je žarnico bolje nadomestiti z novo, čeprav še gori, ker sicer izkoristek tako pade, da je pridobljena svetloba predraga.

Pri žarnicah za posebne namene kot so to na primer žar-

nice za baterijske svetilke je izkoristek povečan na račun življenjske dobe. Take žarnice gorijo v povprečju samo 15 ur. Podobno je pri avtomobilskih žarnicah, ki gorijo ca. 60 ur.

Tabela I. podaja svetlobni tok pri najbolj uporabljenih žarnicah. Žarnice z nitko so sicer cene, svetloba, ki jo dajejo pa je v primerjavi z drugimi žarnicami draga. Za gospodinjstva, vozila, projektorje, žepne svetilke in podobno so take žarnice čisto v redu, saj moramo upoštevati ne samo stroške svetlobe, temveč tudi stroške napelave in pa ceno žarnice. Povsod tam, kjer pa potrebujemo velike količine svetlobe, uporabljamo žarnice, ki delujejo na čisto drugih principih. O tem bom pisal pozneje. Sedaj naj samo na kratko podam pregled žarnic z večjim izkoristkom v lumnih na watt.

Medtem ko dajo žarnice z nitko do 20 lumnov na watt, kar pomeni, da se samo ca. 5 % porabljene energije spremeni v vidno svetlobo, je to pri fluorescenčnih ceveh znatno boljše, in sicer od ca. 30 do 60 lumnov na W. Še boljše so razmere pri visokotlačnih živosrebrnih žarnicah, ki dosežejo 62 lumna na W. Z dodatkom tako imenovanih »redkih zemelj« dosežejo te žarnice 90 lumnov na W. Natrijeve visokotlačne žarnice pa so še boljše, saj imajo 117 lumnov na W.

Tudi življenjska doba je pri drugih vrstah žarnic večja in znaša od 5000 ur pri fluorescenčnih žarnicah do 16000 pri živosrebrnih visokotlačnih žarnicah.

General Elektric se ponaša s svojo vrhunsko fluorescenčno žarnico, ki ima 12000 ur srednje življenjske dobe in 82,5 lumnov na W. Ponosen je tudi na najsvetlejšo žarnico v svojem razredu, in sicer »LUCALOX 1000 W«. To je visokotlačno natrijevo žarnico s 130 lumni na W in 15000 urami srednje življenjske dobe.

Za zaključek lahko zapišem, da so v nepolnem stoletju povečali pridobivanje svetlobe od 0,016 lumna na W na 130 lumnov na W.

Miloš Arko

Zakaj Elma predstavlja svoje gospodinjske aparate s pomočjo demonstriranja

Morda se je kdo izmed vas, bralcev našega glasila, že kdaj vprašal, zakaj občasno opravljamo demonstriranje naših gospodinjskih aparatov po vsej domovini?

Da je to za nas izrednega pomena, bom skušal dokazati v nadaljevanju tega članka.

Pred dvema leti, ko sem bil na obisku v tovarni Rowenta, sem se seznanil tudi z g. Dodotom, ki pri tej firmi odgovarja za področje pospeševanja prodaje. Glede na to, da sem že tedaj imel določene izkušnje, kako spremljati in ukrepati na tržišču, da bi bili rezultati dela boljši, me je zanimalo, kakšno mnenje ima o tem on. Eden iz

med odgovorov, ki najlepše ponazarja dogajanja na tržišču na splošno, je bil: »Nikoli si ne delajte utvar, da so potrošniki toliko izobraženi, da bi sami znali izbrati blago, ki je zanje najboljše. Če se že na nekem področju na to spoznajo, se drugod sigurno ne. Zato je ena izmed najvažnejših nalog podjetja, ki proizvaja določeno blago, da potrošnika seznani o koristnosti in uporabnosti proizvoda zanj!«

Dragi bralci, postavite se ob priložnosti v vlogo poslušalca v nekaterih naših trgovinah. Ne bo vam treba prav dolgo čakati, da boste prišli do zaključka, kako v večini primerov tudi trgovci površno in nestrokovno po-

strežejo potrošnika. Zakaj mislite, da je temu tako? Po mojem mnenju je glavni razlog nepoznavanje izdelkov, katere prodajajo.

Vidite, to je bila osnova, s katere smo v našem podjetju izhajali pri oblikovanju posebne ekipe, katere naloga je, da s svojim znanjem o uporabnosti, koristnosti in ekonomičnosti naših gospodinjskih aparatov seznani celotno jugoslovansko trgovsko mrežo in tudi direktnega potrošnika.

Jasno je, da lahko tak cilj dosežemo s pomočjo različnih kombinacij prikazovanja delovanja izdelkov preko TV, radia, časopisov in še drugače. Glede na vložene stroške in končni učinek (to je povečanje prodaje) pa smo se v našem kolektivu že v preteklem obdobju odločili za demonstriranje izdelkov. Smatramo, da je to način, ki nam bo ob sedanjih razmerah nudil največji učinek ob relativno majhnih stroških.

Vsaka reklama je naložba (to je strošek), ki se nam s povečano prodajo v nadaljnjem obdobju povrne v večkratnem vložnem znesku. Če tega ne dosežemo, je bila zasnovana reklama akcija že v zametku zgrešena.

Menim, da je bil rezultat demonstracije v preteklosti vsekakor najboljša možna naložba in smo jih izvajali po vnaprej pripravljenem programu.

Demonstracije smo začeli izvajati najprej za trgovce, in sicer konec leta 1972. Smatrali smo, da bo na tak način pridobljeno znanje trgovcev o naših aparatih dalo največji učinek. To naj ponazorim z dejstvom, da bo trgovec ponujal izdelke, o katerih največ ve. Izredno veliko

primerov ob nakupih pa je (po neki raziskavi celo 80%), ko se potrošnik pri izbiri blaga obrača po nasvet k trgovcu. Kar mu ta svetuje, to potrošnik običajno tudi kupi.

Do danes smo praktično obdelali celotno trgovsko mrežo v Jugoslaviji, razen Slavonije. Pri teh demonstracijah je v okoli 70 pomembnejših mestih v Jugoslaviji prisostvovalo okoli 3000 prodajalcev, poslovođij in referentov. Ti so vsakokrat sledili okoli 2-urnemu predavanju o naših aparatih. Ob tej priložnosti so dobili tudi posebej pripravljena skripta, v katerih so bili o vseh naših aparatih navedeni tehnični podatki, način uporabe, način čiščenja, nekaj receptov za aparate, kot so frizeta in drugi, in še nekaj o varnem rokovanju z aparati (glede na električni tok). Seveda smo ob tej priložnosti razdelili tudi precej drugega reklamnega materiala.

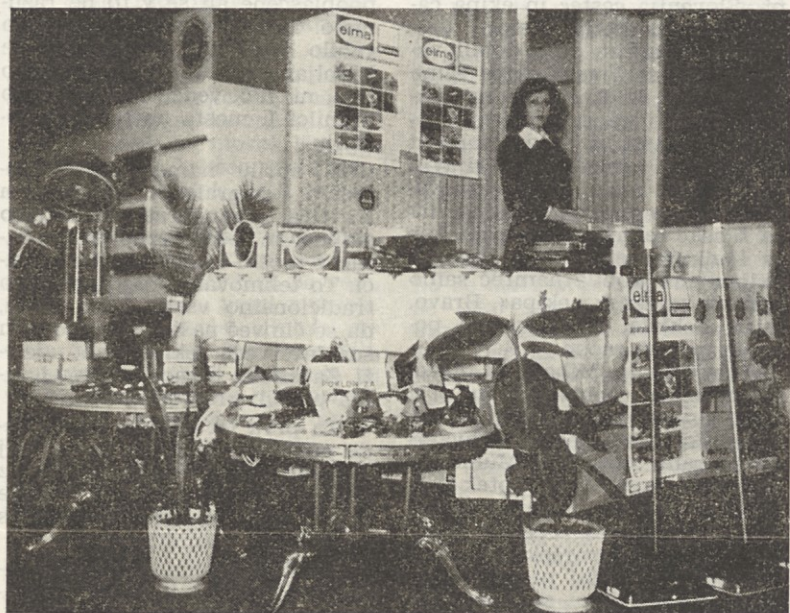
Podobno, kot so bile izvajane te demonstracije, so potekale nekaj manj časa tudi demonstracije za direktne potrošnike. To smo izvajali na vseh pomembnejših sejmiših in tudi na sejmiših Alpe Adria in na Gorenjskem sejmu.

Nekaj demonstracij za direktne potrošnike smo imeli že tudi v veleblagovnicah republiških centrov, in sicer lani v Ljubljani (Metalka), letos pa v Skopju (Tehnomarket), v Beogradu (Elektrotehna in Robne kuće Beograd).

Vpeljano prakso nameravamo nadaljevati najmanj še dve leti, ker moramo računati na fluktuacijo pri trgovcih (odhod starih delavcev in prihod novih) in pri direktnih potrošnikih na vedno nove interese za naše izdelke.

Upam, da sem s tem člankom vsaj na grobo prikazal, kakšen namen in rezultate imajo demonstracije naših izdelkov po Jugoslaviji.

Marjan Bergant

Demonstracija naših gospodinjskih aparatov

Samoupravna interesna skupnost za zdravstvo

Kot vse samoupravne interesne skupnosti se je tudi občinska samoupravna interesna skupnost za zdravstvo izoblikovala konec decembra 1974. leta na svoji ustanovni občinski skupščini.

Na ustanovni skupščini je bil med drugim sprejet tudi ugotovitveni sklep o veljavnosti samoupravnega sporazuma o ustanovitvi občinske zdravstvene skupnosti in sprejet začasni Poslovnik o delu skupščine in njenih organov.

Osnovna značilnost tovrstnega združevanja je, da so se delovni ljudje in občani neposredno in prek svojih temeljnih in drugih organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti ter drugih organizacij, skupnosti in društev kot uporabniki zdravstvenega varstva, ter delavci v zdravstvenih organizacijah in društvih kot izvajalci zdravstvenega varstva, združili v občinsko zdravstveno skupnost z namenom, da se v njej z uresničevanjem svobodne menjave dela ter z združevanjem dela in sredstev po načelih vzajemnosti in solidarnosti zagotavlja neposredno zdravstveno varstvo ob pogojih, ki jih določa zakon, in druge oblike solidarne varnosti.

Samoupravna občinska zdravstvena skupnost je pravna oseba in ima vse lastnosti za samo-

upravno odločanje s področja zdravstvenega varstva oziroma drugih oblik socialne varnosti, zagotovljenih z zdravstvenim varstvom.

Občinska zdravstvena skupnost se je združila z drugimi občinskimi zdravstvenimi skupnostmi na območju regije v regionalno zdravstveno skupnost Ljubljana ter je tako oblikovala fizično skupnost, ki je neogibna za solidarnost pri združevanju sredstev za zagotovitev pravic do zdravstvenega varstva. Regionalne zdravstvene skupnosti pa se zaradi uresničevanja širših skupnih interesov združujejo v zdravstveno skupnost Slovenije.

Za uresničevanje ciljev in nalog zdravstvene skupnosti delovni ljudje in občani odločajo na zborih delovnih ljudi v temeljnih in drugih organizacijah, v organizacijah združenega dela na področju zdravstva ter preko delegatov v skupščini zdravstvene skupnosti, o združevanju sredstev za uresničevanje programa zdravstvenega varstva, razpravljajo o stopnji prispevka za zdravstveno skupnost, sklepajo o tem samoupravnem sporazumu ter obravnavajo poročilo o izvajanju sprejetega programa zdravstvene skupnosti ter poročila o delu zdravstvene skupnosti.

Skupščina zdravstvene skupnosti ima dva zbora:

— zbor uporabnikov, ki ga sestavljajo delegati delovnih ljudi temeljnih in drugih organizacij združenega dela, občanov v krajevnih skupnostih in drugih organizacijah,

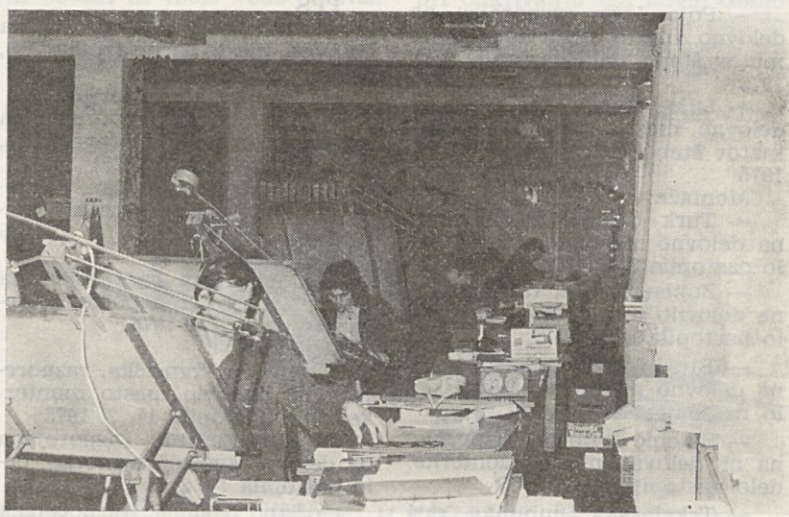
— zbor izvajalcev, ki ga sestavljajo delegati delegacij v zdravstvenih organizacijah.

Oba zbora enakopravno odločata na zasedanju skupščine o

področjih, ki so določena s samoupravnim sporazumom.

Tako je občinska skupščina za zdravstveno varstvo že začela s svojim delom, kvaliteta tega dela oz. odločanja pa bo odvisna od prizadevanja tako strokovnih služb zdravstvenega varstva kakor tudi prizadevanja delegatov pri svojem delu v skupščini.

Ljuben Karašov

Projektivni oddelek

Naš razgovor

Prišla je pred 25. leti v Ljubljano iz Bosanske Gradiške, kjer je bila rojena, tam je preživela mladost in težka vojna leta. Prišla je in se zaposlila pri nas, to je naša sodelavka Nafa Mašić iz montaže.

Njena prva zaposlitev je bila pri ELMI in pravi, da tudi zadnja. Pri nas je zadovoljna, ustreza ji tudi delo in želi, da do konca delovnih let ostane pri nas. Najprej, ko je prišla v Elmo, je 6 let delala v bakelitu. Sama pravi, da so bila to njena najtežja leta v našem kolektivu, težka zaradi dela samega, saj je bilo delo pretežno ročno in fizično zelo naporno. Iz bakelita je prišla v oddelek galvane, kjer je delala eno leto. Nato pa je prišla v montažo in je v njej že dobrih 18 let. Tu dela sedaj na grupi mikro stikal in je z delom zadovoljna. Prav tako se je pohvalila, da se dobro razume s predpostavljanimi, dober odnos pa ima tudi s sodelavkami, saj ji, če je potrebno, rade prisrčno na pomoč, prav tako pa tudi sama z veseljem pomaga, kjerkoli je le potrebno. Vprašal sem jo, kakšen je po njenem

mnenju odnos do dela v našem kolektivu. Povedala mi je, da opaža, da ljudje zadnje čase delajo z veseljem, saj vedo, da delajo za svojo in družbeno korist. Razočarana je le nad delom in obnašanjem mladih, vendar upa, da se bo z večjo angažiranostjo le-teh stanje popravilo.

Ko je prišla v Ljubljano, se je trdo spoprijela z delom in tudi samo življenje ji ni bilo postlano z rožicami. Imela je trdo borbo za vsakdanji kruh, da je lahko vzredila in vzgojila dva sinova, ki pa sta se že omožila in jo s tem razbremenila pri delu. Vendar je to samo na videz, ker mora sedaj paziti na dva vnuka in vnukinjo ter prav zaradi tega dela vedno samo popoldne. Doma je torej vedno dovolj dela, popoldne pa seveda še služba. Pravi, da je imela vedno do dela veselje in velikokrat je delala, ko je bila bolna, samo da delo ni stalo.

Zelo je zadovoljna pri nas, žalosti jo edino to, da ji nikoli nobeden pri nas ni ponudil možnosti izobraževanja, vsaj tistega osnovnega, ki ga danes obvlada že vsak otrok. V mladosti je imela veselje do šolanja, vendar nobene možnosti, saj je bilo življenje vseskozi težko in kruto. Sedaj pa je za kaj takega že prepozno in pravi, da bo najbolj srečna, če bo v Elmi dočkala pokojnino, saj drugam v službo sploh ne gre.

Spoznali smo, da je bilo življenje in samo delo tovarišice Nafe težko in naporno in da je dostikrat morala krepko delati, da je preživela sebe in oba sinova. Danes je marsikaj neprijetnega in težkega že za njo, ostali so le spomini, nam pa bo tudi ona ostala vedno pred očmi kot dobra in vestna delavka. Še enkrat ji želim pri delu mnogo uspehov in dobrega počutja med nami.

Janko Brezovar

Namizni tenis še živi!

Za nami je »Kalkuta 75«, pred nami pa »Kurilnica 75«. Da ne bo kdo narobe razumel prvega stavka, ga bom malo razčlenil. Svetovno prvenstvo v Kalkuti je končano. Jugoslovani s tremi srebrnimi odličji so že veseli doma.

Za naši tovarniški ekipo pa se bo sezona šele začela. Zakaj tovarniški ekipo? Zato, ker imamo od lanske jeseni tudi žensko ekipo, ki nas je že na začetku svoje kariere uspešno zastopala in zabeležila svoj prvi uspeh, o katerem vam še nisem nič napisal.

Dekleta so na prvenstvu občine Bežigrad dne 11. 12. 1974 brez večjih priprav zasedle 3. mesto in pokal v trajno last. Jožici sta se srčno borili in v odločilnem dvoboju premagali ekipo »Obnove« iz Ljubljane z rezultatom 3:2. Boljši od naše sta bili ekipo »Slovenija ceste« in ekipa časopisnega podjetja »Delo«.

Pred kratkim smo dobili vabilo, da bi se ženska ekipa Elme prijavila 1. in 2. marca na tekmovanje, ki ga organizirajo vojaške oblasti s sodelovanjem ljubljanske mladine. Prijavili smo ekipo, malo pred tekmovanjem pa je prišlo obvestilo, da za ženske tekmovanja ne bo, ker ni konkurence za naša dekleta. Prijavljena je bila namreč samo »elmovska ženska ekipa«. Bravo, hura, dekleta, torej še ena pohvala na vaš račun.

Staricevi in Miheličevi Jožici gre torej vsa pohvala za ta prvi vidni uspeh v sindikalni namiznotenški konkurenci. Pohvaliti pa moram tudi Olgo Muhič, ki je budno spremljala potek tekmovanja in bi v primeru poškodbe ali odsotnosti »JOŽIC« krepko prišla za loparček.

Kurilnica sedaj ni več osamljeno mesto, kjer se sproščajo kalorije po ceveh, da nas pozimi ne zebe. Postala je športni center za ping-pongaše. V času prve malice jo zaseda 1. moška ekipa, ki zastopa Elmo na tekmovanjih, v času druge malice

pa vsi ostali ljubitelji športa za »zeleno mizo«.

Tako se že resno bojim, kje bodo v bodoče kotli in premog, ko nas je iz dneva v dan več.

Moška ekipa je imela v mesecu januarju težak prijateljski dvoboj z ekipo JLA in izgubila s 5:4. Po resnejših pripravah v kurilnici smo 13. februarja v Kamniku premagali »ZVIM — KAMNIK« s 6:3.

V četrtek, 13. marca, pa bomo imeli povratni dvoboj z ekipo JLA v dvorani Ilirije ob Vodnikovih cestah. Tokrat sem optimist in prognoziram 5:4 za nas.

V načrtu imamo vsak mesec po en dvoboj, udeležili pa se bodo vsakega tekmovanja v občinskem ali mestnem merilu. Prosim pa, da vabil za kakršnakoli tekmovanja v namiznem tenisu ne jemljemo osebno, ki za to niso pooblaščen ali se v to ne razumejo. Letos je prišlo v tovarno vabilo za TRIM tekmovanje Ljubljane, pa nihče iz ekipe o tem ni nič vedel, čeprav smo branilci I. mesta na tem tekmovanju.

V aprilu nameravam s pomočjo soigralcev Mihlja in Kavčiča organizirati tovarniško ekipno in posamezno tekmovanje v moški in ženski konkurenci. To tekmovanje naj bi postalo tradicionalno vsako leto. Želim, da se čimveč naših sodelavcev in sodelavk tega tekmovanja udeleži. Začetnike bomo o načinu igranja poučili pred tekmovanjem.

Za prva tri ekipna mesta bodo podeljene diplome. Za najbolj uspešne posameznike pa bi z morebitno pomočjo sindikalne organizacije tovarne obdarili s praktičnimi nagradami.

O začetku tekmovanja vas bomo pravočasno obvestili s plakati in z objavo po zvočniku.

Ker imamo že v našem listu psička civilčka in kratkega stikca, naj bom pa jaz vaš »Trimček«.

Branko Weithauser

SPREJEM NOVIH DELAVCEV V FEBRUARJU 1975

Vrtalnica

— Dolšek Adolf, razporejen na delovno mesto transporterja, delo nastopil 1. 2. 1975

Štance

— Pipan Olga, razporejena na delovno mesto štancarke, delo nastopila 3. 2. 1975

— Poje Jože, razporejen na delovno mesto urejevalca avtomatov štanc, delo nastopil 12. 2. 1975

— Lužar Karol, razporejen na delovno mesto urejevalca avtomatov štanc, delo nastopil 25. 2. 1975

Montaža

— Turk Draga, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 3. 2. 1975

— Zupan Štefka, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 5. 2. 1975

— Birs Matilda, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 14. 2. 1975

— Sklepič Ljubica, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 20. 2. 1975

— Trkalevska Ljubimka, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 24. 2. 1975

— Tišler Olga, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 24. 2. 1975

— Blaž Mira, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 24. 2. 1975

— Božiček Marica, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 26. 2. 1975.

GPP

— Kolenko Alfonz, razporejen na delovno mesto planerja, delo nastopil 5. 2. 1975

PPS

— Lah Ivan, razporejen na delovno mesto pripravnika VS, delo nastopil 6. 2. 1975

Oddelek ključavničarjev

— Božič Alojz, razporejen na delovno mesto ključavničarja, delo nastopil 10. 2. 1975

— Arandjelović Milan, razporejen na delovno mesto ključavničarja, delo nastopil 19. 2. 1975

Splošni oddelek

— Zorn Ivan, razporejen na delovno mesto transporterja, delo nastopil 19. 2. 1975

Lendava

— Kustec Frančiška, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Šajt Žužana, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Sabo Helena, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Šimonka Marija, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Zorič Liljana, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Lutar Magdalena, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Kovačič Dragica, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Hozjan Marta, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Vida Marija, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Horvat Verona, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Tot Marija, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 9. 2. 1975

— Kopinja Dragica, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 8. 2. 1975

— Kepe Gizela, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 8. 2. 1975

— Lončar Marija, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Zver Marija, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Gonza Darinka, razporejena na delovno mesto monterke,

delo nastopila 17. 2. 1975

— Vinko Verona, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Šimonka Magdolna, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Kopinja Slavica, razporejena na delovno mesto monterke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Sobočan Marija, razporejena na delovno mesto snažilke, delo nastopila 17. 2. 1975

— Kasaš Terezija, razporejena na delovno mesto snažilke, delo nastopila 10. 2. 1975

— Ferfolja Ernest, razporejen na delovno mesto izmenovodje, delo nastopil 17. 2. 1975

— Golob Marija, razporejena na delovno mesto vrtalke,

— Klančar Antonija, razporejena na delovno mesto vrtalke,

— Ilnikar Marija, razporejena na delovno mesto vrtalke,

— Ostanek Stanislava, razporejena na delovno mesto vrtalke,

— Brozovič Terezija, razporejena na delovno mesto vrtalke,

— Mandelj Otilija, razporejena na delovno mesto vrtalke,

— Cerovšek Alojzija, razporejena na delovno mesto vrtalke,

— Pevec Marija, razporejena na delovno mesto vrtalke.

Navedene so delo nastopile 17. 2. 1975.

Najbolje plačani revež

Za reveže sem imel vedno srce. Vedno. In zdaj vem, da sem ga imel tudi za najbolje plačanega reveža. Ja, bil je videti resnično reven revež, ko je stopil skozi vrata samskega doma: na revnem hrbtu je nosil revno pločevinasto škatlo, iz katere so štrlele tri revne marele. Čevlje je imel vse premočene in obraz tako reven, da bi se še revežu zasmilil.

»Nimam,« sem rekel z obžalovanjem, »prijatelj, res nimam ničesar: noži so nabrušeni, marele nove, piskri zakrpani, sicer pa posode nimam veliko.« Pogledal me je tako vdano, tako mило! »Lepo te prosim, glej, kakšen revež sem!« je dahnil z umirajočim glasom. »Prinesi vendar kakšne škarjice ali kak nožiček, nabrusim ti ga, ti pa plačaj, kolikor hočeš!« Ne bodi takšen, je reklo nekaj v meni — najbrž je bilo moje radodarno srce. Glej, kako te je standard pokvaril!

Tule ti človek skoraj umira od lakote, pa mu nočeš pomagati. Kaj če so škarjice nabrušene? Naj jih nabrusi še enkrat, škoditi jim pač ne more! Naj jih nabrusi! »Glej, kakšen revež sem, daj še kak nožiček, lepo te prosim!«

Za omaro je bila, hvala bogu, še stara marela, ki je tam že dalj časa počivala, sam ne vem, zakaj je že nisem vrgel v smeti. Italijanska marela. Sploh ne vem, če je bila pokvarjena, bila je samo preperela in trpela je za splošno starostno oslabeledostjo. Naj jo popravi, nekaj bo že našel.

Revež je sedel na stopnice pred vrati, nabrusil in popravil. Čez pet minut je potrkal. Moram reči, da sem se nekoliko začudil, ko je povedal ceno: štiri tisoč osemsto starih dinarjev! Zakaj ravno štiri tisoč osemsto? Kako? Ne, prav sem slišal, rekel je štiri tisoč osemsto in pri tem je bil še velikodušen, kajti brušenje škarjic SPOLOH NI RAČUNAL! Škarjice mi je nabrusil zastonj.

Rekel sem, da se to sicer lepo sliši, vendar bi rad vseeno vedel, kaj je pri mareli popravil, saj vsa, kolikor se je še drži skupaj, ni vredna niti jurja. Kaj je popravil? Dal je nove šprikle! Glej! Odprl je marelo in jo spet zaprl. Treba je reči, da je to naredil strokovno, kar je res, je res. Glej. Je v redu, saj vidim, ampak kaj je popravil, to naj pove. Da je nove šprikle! Ne! To so vendar natanko tiste šprikle kot poprej! Ja, in dal je nov obroček in »filc« in tri centimetre poljeklene žice.

Kakšen obroček in kakšen »filc«? Glej! In spet je odprl in zaprl marelo. Kaj je popravil? Centralni je šprikle! Ste že kdaj slišali o tem? In odrgnil je rjo s palice in strokovno prečistil marelo. Ampak zakaj štiri tisoč osemsto? Pokazal mi je obrtno dovoljenje, črno na belem. On bo menda že vedel, koliko je treba računati za takšno popravilo! Škarjice sploh ne računa. Škarjice mi je nabrusil zastonj, računa mi samo marelo, kako da mu opravljenega dela nočem plačati? Ampak, če sem res takšen — v redu! Če sem res takšen, pa naj bom, od mene ničesar ne potrebuje, podari mi škarjice in marelo, če sem res takšen! Razumete? Kar tako iz dobrega srca mi je nabrusil škarjice in popravil marelo. Naj mi že bo, če sem

res takšen, osemsto dinarjev mi odpiše in še škarjice mi ne računa, ker je dobrega srca. Dolžan sem mu samo štiri tisoč! Govori o starih dinarjih.

Pri vseh marelah, povej mi, koliko sem ti dolžan za škarjice, marelo pa lahko imaš!

Ne, za škarjice ne računa nič, škarjice mi je nabrusil za povrh, popravilo marele pa stane štiri tisoč osemsto. a osemsto mi jih podari — pomislite, ljudje, kakšna velikodušnost! — in tako znesse njegov račun štiri tisoč.

Nizje ne more in prosi, naj ga ne nerviram!

Rekel je dobesedno: naj ga ne nerviram!

Rekel sem: Tule, izvoli, vzemi marelo! Vzemi jo! Naj te varuje dežja in drugih padavin, ki jih bo v tvojem preračunanem življenju veliko, in naj te spominja name!

Dam ti jo tako rekoč zastonj, ker tudi ti meni nisi računal brušenja škarjic! Vidiš, tudi jaz znam biti velikodušen. Glej! Odprl in zaprl sem marelo. Podarim ti svojo marelo! Razumeš? In še pajke in stonoge, ki v njej prebivajo, tudi te ti podarim! Ne potrebujem je več!

Ampak tudi on je ni potreboval. Kratko in malo — ni je hotel. Kaj naj z marelo, saj je tako že čisto premočen in povrh še tako reven in jaz mu niti opravljenega dela nočem plačati! Milo sem ga poprosil, naj me ne nervira. Rekel sem dobesedno: naj me ne nervira! Naj pomisli, da moji živci niso njegova poljeklena žica, centimeter po dva tisoč dinarjev. Moji živci so cenejši, ampak drugih nimam, imam samo te. Vzemi marelo, prijatelj, in me pusti pri miru!

Takšen sem, torej dobro, zdaj vidi, kakšen sem! Najprej pustim, da dela zame, potem mu pa nočem plačati! Dobro, ker sem tak revež, naj mi bo, računal mi bo samo tri tisoč petsto, uničuje se, ampak kaj si more pomagati? Če sem takšen revež, da človeku ne morem plačati niti opravljenega dela, potem mi res ne more pomagati. Drugič pa naj se raje prepričam, kakšne so trenutne cene v svetu.

Kaj pravzaprav hočem od njega? Da bi delal zastonj? Od česa naj potem živi? On in njegova žena in njegovi otročki, kako naj živijo, ker sem stiskač, da se s takšnim revežem prepiram in mu nočem plačati, kar sem tudi dolžan!

Ne, dragi moji, tega moje ubogo srce ni vzdržalo, posebno še, ker so se jeli na stopnišču zbirati iz sosednjih sob. Kaj so si neki mislili, kako odiram reveže in jih izkoriščam. Ne, dal sem mu denar in ko se je obrnil, sem mu v škatlo še zataknil marelo, da bo imel štiri in ne bo več tak ubogi revež s tremi marelami.

Spravil je denar v listnico. Ne bom razlagal, kako je bila založena: rdeči bankovci, dragi moji, kar čeden šop rdečih bankovcev. In tudi s škarjicami se ni dalo več rezati, vrag vedi, s čim jih je brusil, bile so take, kot da so jih oglodale miši. Odprl sem okno in jih vrgel za njim. Potem sem računal, koliko zaslužim na uro. Okrog dva jurja. Tale revež zasluži v petih minutah tri jurje in pol. Bogme, najbolje plačani revež, kar sem jih kdaj videl v življenju!

Štefan Kranjec

Posebno v poletnih mesecih se bo marsikdo prašen in utrujen od potepanja po Dolenjski rad ustavil v Dolenjskih toplicah in se namočil v tamkajšnjem bazenu

Tam, kjer je cviček doma

Jeseni sem vam podrobno predstavil Gorenjsko, danes pa vam bom opisal svet med ljubljanskim barjem, Savo, Gorjanci, Kolpo in kraškimi planotami, ki se vlečejo od Kostelskega do Krma. To je Dolenjsko. Marsikoga izmed vas zanese pot na ta konec naše slovenske zemlje in prav je, da je malo podrobnejše seznanjen s pokrajino, po kateri potuje.

Doli in doline, po katerih ubira železnica svojo pot od Ljubljane v Novo mesto, leži Dolenjsko gričevje od Dolenjskega krasa. Kraški svet sestavljajo planote, porasle s košatimi gozdovi, le Suha krajina ob zgornji Krki je bolj revno pokrita z rastlinjem. Na planotah se vzdigujejo čokati vrhovi, najvišji med njimi Goteniški Snežnik — 1289 m in najslavnejši Rog, 1100 m. V planote je vglobljena vrsta kraških polj — Dobrepolje in Struge, Ribniško in Kočevsko polje. Po njih tečejo ponikalnice, pa tudi Temenica na kraju Dolenjskega krasa izginja za nekaj časa v zemljo. Med številnimi jamami slovi po zanimivosti in urejenosti Taborska jama, ki za Dolenjsko pomeni toliko, kolikor za vso Slovenijo Postojnska jama. Kraška je tudi Bela krajina, ki pa ima toliko svojih značilnosti, da jo bom kdaj kasneje posebej predstavil. Dolenjsko gričevje v jedru Dolenjske je pokrajina nizkih, položnih, zaobljenih goric, kjer se v pisani menjava vrstijo njive, travniki, vinogradi in gozdovi, med njimi se vijejo počasni potoki in večje vode: Mirna, Temenica ter Dolnja Krka. Na severu prehaja gričevje v Zasavsko hribovje, kjer kraljuje sloviti Kum, 1219 m. Krka in potoki vabijo k ribolovu, obsežni goz-

dovi pa so dom visoke divjadi. V podnebju se uveljavljajo celinski vplivi z zelo toplimi poletji in mrzlimi, snežnimi zimami. Poletna toplota daje vinski trti toliko moči, da rodi lahki, kiselkasti cviček.

Kakor pokrajina je prijazen tudi dolenjski človek. Zaslužek mu daje predvsem kmetijstvo, v zadnjih desetletjih pa se vedno bolj uveljavlja tudi industrija, ki ima tu še bogato zalogo delovne moči. Turist najde tu mnogo zanimivosti v pokrajini in v ljudeh. Razen pravih Dolenjcev, ki jim je središče Mirenska dolina, so posebnost še Ribničani, Krajinci (v Suhi krajini) in Podgorci (pod Gorjanci). Mnogi gradovi, ohranjeni in razvaljeni, govore o jarmu, ki je ljudstvo tlačil skozi stoletja. Življenje je v splošnem skromnejše kot na Gorenjskem, hiše in naselja preprostejša, ljudje pa dobrovoljni, šegavi in gostoljubni. Med jedmi so posebnost: kurja obara s cvičkom, pečeni ali ocvrti polhi, dolenjske kepe, matevž s suhim mesom, dolenjski vratnik, šivan-ka, marta, dišeno kislo zelje, dolenjska gorčica, jabčnik, bazlamača, levša, fižolovi in več drugih vrst štrukljev.

Nekatere pokrajine so zaradi odročnosti in premajhne propagande še precej neznane splošnemu toku turistov, posebno kraji ob Kolpi in planote med Ribniškim in Kočevskim poljem. Ob naraščajoči motorizaciji bo turizem odkril tod nova zanimiva področja. Zato vas vabim, da pri odkrivanju teh novih območij sodelujete tudi vi in vam želim srečno pot, ter da ne bi pregloboko pogledali v kozarec dolenjskega cvička.

Janko Brezovar

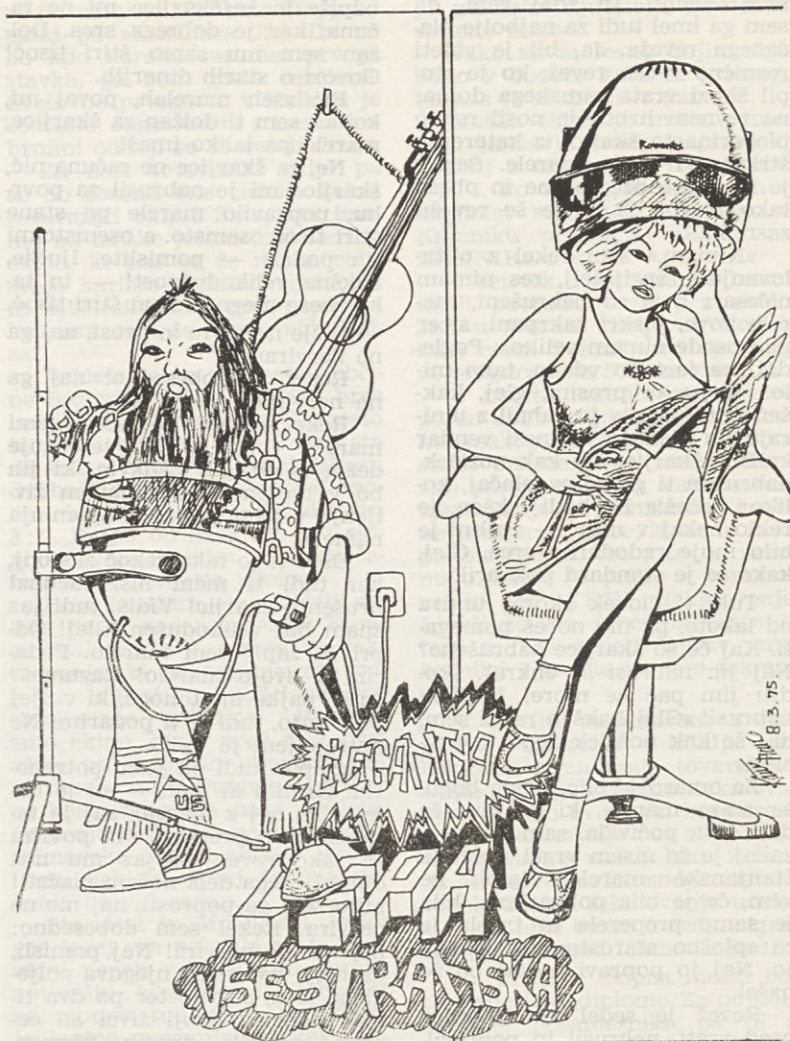

MODERNE ČAROVNICE V KORAKU S ČASOM

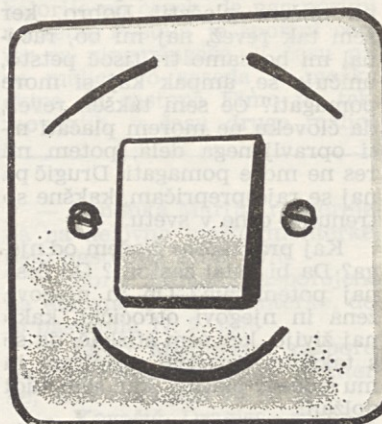

Polavtomat — vmesna faza obračunavanja OD pred prehodom na računalnik

TOVARIŠ PRAVNİK, TELEFON ZA VAS!

STIKEC

RAZMIŠLJA

Pravijo, da so TOZD čudovita zadeva. Ko bomo imeli TOZD bomo točno vedeli, kdo pije in kdo plačuje.

Hm! Tudi prej smo vedeli kdo plača, nismo pa vedeli kdo pije.

V zadnjem času smo sprejeli in podpisali precejšnje število samoupravnih sporazumov in planov o razvoju naše tovarne do leta 2000.

Kot vidite, v 21. stoletju ne bo problemov.

Problem pa je, da se težko dogovorimo, kaj bomo naredili jutri.

Nekaj misli o pomenu nekaterih besed

ZELJA:

- križanka naših delovnih ljudi.

VINO:

- v vinu je resnica. Drži! Laž je napisana na etiketi.

PENZIONIST ELME:

- človek, ki kljub pokojnini živi.

OPERNI PEVEC:

- nekdo, ki v operi izkorišča ti-sto, kar doma pri ženi ne sme.

NEVROTIK:

- zida gradove v oblakih, psiho-pat v njih stanuje, medtem ko psihiater pobira od njih najemnino.

KAVALIR:

- možakar, ki vse plača, ne da bi za to karkoli zahteval. Be-seda prihaja iz španske bese-de CABALO, po naše pomeni — KONJ.

MAKE-UP:

- pleskanje fasade.

JOGA:

- panoga, ki hoče vse ljudi po-staviti na glavo. Pri nas poče-njamo to brez joge.

ČUDEŽ:

- če se kaj poceni.

ALIMENTI:

- imeti nepredviden kredit.

BIGAMIJA:

- imeti dve tačči.

Glasilo STIK izdaja delovna skupnost ELMA — tovarna gospodinskih aparatov in elektromateriala Ljubljana — Črnuče Ureja ga uredniški odbor, izhaja enkrat mesečno.

Odgovorni urednik: Jože TRSAR, ing.
Telefon: 343-271, int. 12
Rokopisov ne vračamo.

Tisk: Tiskarna LJUBLJANA v Ljubljani